

OSAVUOSIKATSAUS II 2025

tammi-elokuu

Ikääntyneiden palvelut

1TA51 Ikääntyneiden palvelut

Toiminta

Toimialan keskeiset painopisteet ja panostukset liittyvät alkuvuonna palvelujärjestelmätyn tavoitteiden saavuttamiseen mikä käytännössä tarkoittaa jonojen hallintaa ja ennaltaehkäiseviä toimintamalleja, joiden tavoitteena on hoivan tarpeen väheneminen pitkällä aikavälillä.

Uusien geriatrinen poliklinikoiden toimintamallin vakiinnuttaminen on käynnissä. Uusi geriatrisen kuntoutuksen esihenkilö on aloittanut iäkkäiden kuntoutustoiminnan yhtenäistämisen ja kehittämisen. Iäkkäiden lääkärityön laajentamisen toimeenpano on käynnistynyt. Tähän liittyen lääkäreiden esihenkilörakennetta on vahvistettu. Uusien lääkäreiden ja asiakasohjauksen omatyöntekijöiden rekrytoinnit tapahtuvat portaittain, minkä takia toimenpiteiden hyödyt realisoituvat pääosin tulevien vuosien aikana.

Yhteisöllisen asumisen rakentumista on edistetty hyväksymällä kumppanuussopimusmalli, jonka pohjalta ensimmäisten yksiköiden odotetaan käynnistyvän Q4 aikana. Palveluseteliasiakkuudet yhteisöllisessä asumisessa ovat myös lisääntyneet, kuten myös palvelusetelitoimijoiden määrä. Asiakkaiden tunnistaminen uuteen palveluun vaatii uuden oppimista. Perhehoidon osuutta palveluiden järjestämistapana on vahvistettu. Hanketyössä on koulutettu uusia perhehoitajia ja lisätty ammattilaisten ymmärrystä perhehoidosta. Kiertävän perhehoidon kohdentamista muita palveluita korvaavana tunnistetaan ja toiminta laajenee vähitellen. Teknologisten ratkaisujen käyttöönotto kotihoidossa on edistynyt (Peittävyudet: lääkeautomaatit 24 %, Etähoiva 16 %, Etäryhmätoiminta 13 %). Kotiutusyksikön toiminta on laajentunut kesäkuussa Juankoskelle, Kaaville, Tuusniemelle ja Riistavedelle sekä elokuussa Pielavedelle, Keiteleelle, Tervoon, Vesannolle, Karttulaan, Rautalammille ja Suonenjoelle. Kotiutusyksikön asiakasmäärät ovat olleet kasvussa (1-8kk 616 asiakasta ,8/25 106 asiakasta). Toiminta on näkynyt kotiuttamisen viiveiden lyhenemisenä. Ympäri vuorokautisessa asumisessa alkuvuoden aikana toimeenpantiin uusi henkilöstömitoitus yksilökohtaiseen RAI-arviointiin pohjautuen. Palvelutuotanto on toteutunut pääsääntöisesti suunnitellusti. Työntekijöiden saatavuuden suhteen tilanne on hieman parantunut. Palvelujen saatavuudessa ei oleellista muutosta. Palvelutarvearvio saadaan toteutettua pääsääntöisesti lain säätämässä 7 vrk aikaikkunassa ja palvelut järjestyvät myös pääsääntöisesti 3 kk aikaikkunassa. Asumispalvelupaikan järjestymisen osalta aika ylittyi huhtikuun lopussa 29 asiakkaalla (30.4.2025 oli 55 asiakasta). Asumispalveluiden järjestämisen näkökulmasta tilanne on parantunut tavoitteen mukaisesti. Loppuvuonna keskeisimmät toimenpiteet tilanteen edelleen parantamiseksi liittyvät yhteisöllisen asumisen kapasiteetin kasvattamiseen ja oman tuotannon käyttöasteen nostamiseen. Hyvinvointialueen taloudellisten tavoitteiden kiristyttyä loppuvuoden osalta lisämäärärahaa asumisen hankintaan ei ole mahdollista kohdentaa. Ympäri vuorokautista palveluasumisen paikkaa odottavien määrä oli 212 asiakasta (31.8 tilanne). Asumispalvelupaikkaa terveyskeskuksen vuodeosastolla odottavien määrä elokuun lopussa oli 56 asiakasta (30.4.2025 tilanne 49).

Ikääntyneiden palvelut

25.9.2025

Asumispalvelupaikka kyetään laskennallisesti järjestämään lain edellyttämässä määrääjässä, kun keskimäärin asumispalvelupaikan saa kuukaudessa 90 asiakasta. Palveluiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi on keskeistä, että kykenemme uudistamaan palvelutuotantoa, vahvistamaan henkilöstön osaamista ja yhtenäistämään palveluiden järjestämisestä. Tärkeää on varmistaa kotiin järjestettävien palveluiden ensisijaisuus ja kehittää palvelutuotantoa tunnistamaan ennakoiden kotona asumista vaarantavia tekijöitä. Tilanne vaatii muutosjohtamista ja yhteisen ymmärryksen rakentamista kaikkien ammattiryhmien välillä.

Keskeinen toiminnallinen tavoite talousarviovuonna on ollut palveluiden oikea-aikaisuus eli hallita jonoja sekä nopeuttaa asiakasvirtauksen prosesseja. Korjaavat toimenpiteet liittyen asumispalvelupaikan odottamiseen vaihtelevat alueellisesti. Korkean peittävyysalueella asiakkaille tulee varmistaa kotihoidon jatkuvuutta ja matalan peittävyysalueella turvata riittävät asumispalvelupaikat.

Tilannetta on helpotettu aiemman lautakuntapäätöksen mukaisesti siirtämällä resursseja käyttämättömien paikkojen osalta keskiselle alueelle 10 paikkaa. Palvelusetelillä tuotetun tilapäisen ympärivuorokautisen palveluasumisen määrärahoja on tarkoitettu kohdentaa uudelleen pitkäaikaipaikkojen järjestämiseen. Muutoksen toimeenpäättäminen vaatii kuitenkin kehittämistoimia ja hyödyt tulevat näkyväksi vasta tulevana vuonna. Tehtävät lisäpanostukset ympärivuorokautiseen palveluasumiseen ovat hyvinvointialuetasoisesti kustannusvaikuttavia ja perusteltuja hyvinvointialueen kokonaistaloudellisuuden näkökulmasta.

Harjulan terveydenhuollon osastot siirtyvät Kys kampukselle loppuvuoden aikana. Siirtyvillä osastoilla asiakkaille, jotka eivät tarvitse terveydenhuollon palvelua, järjestetään tarpeenmukaiset palvelut. Lainsäädännön mukaan pitkäaikaista laitoshoidon ei voida tulevaisuudessa järjestää sosiaalihuollon palveluna ja siksi myös laitoshoidon Harjulaan ikääntyneiden toimialan osastoilla loppuu tilamuutosten yhteydessä. Laitoshoidossa oleville asiakkaille järjestetään tarpeen mukaiset palvelut ostamalla ympärivuorokautista palveluasumista.

Sisäisen valvonnan toteutuminen

Ikääntyneiden toimialalla sisäinen valvonta on osa päivittäisjohtamista. Valvontaa toteutetaan palveluille määriteltävien määräaikojen ja henkilöstömäärien seurannassa, palveluista saatujen palautteiden käsittelyn, Laatuportti-ilmoitusten ja itsearviointien osalta sekä muistutuksien ja kanteluiden käsittelyn kautta.

Sisäisen valvonnan 2025 painopisteiden toteutusta kuvataan seuraavassa.

• Varautumien ja väestönsuojelu

Toimialan varautumisen suunnittelu osana hyvinvointialuetasoisesta varautumisesta on edennyt. Toimialojen varautumisen yhteensovittamisessa on edelleen tehtävää. Ikääntyneiden palvelut ovat mukana YTA-tason yhteisessä ikääntyneiden palveluiden varautumissuunnittelussa.

Ikääntyneiden palvelut

25.9.2025

- Hankinnat ja hankinta sopimukset:**

Vuoden 2025 tehdyssä selvityksessä toimialan suorahankinnat ja ns. ohjot olivat varsin vähäisiä. Selvityksessä todetut ongelmakohdat on tunnistettu ja niihin liittyen on käynnistetty toimenpiteitä tarvittavin osin. Poikkeamia hankintavaluuttien toteutumisen osalta ei ole todettu. Ikääntyneiden asumisen hankinnan kokonaisuutta on valmisteltu siten, että uusi hankintakausi alkaisi 1.2.2026. Kartoitus ikääntyneiden lääkäripalveluiden uudesta kilpailutuksesta on käynnistynyt.

- Palvelujärjestelmäuudistuksen seuranta**

Toimialan keskeisin tavoite on kyetä tuottamaan tarvittavia palveluita halliten odottamisen viiveitä. Onnistuminen tässä mahdollistaa palvelujärjestelmän kevenemisen kokonaisuutena, mikä on hyvinvointialuetasoisesti kokonaistaloudellisesti edullisinta. Toimialan kehittämistoimenpiteiden avulla palveluiden viivettä on saatu helpotettua. Mikäli jonotilanne vaarantaa hyvinvointialuetasoisien muutosohjelman etenemisen, on hyvinvointialuetasoisesti tarkasteltuna syytä varmistaa toimialan korvaavien palvelujen saatavuus, mikäli niiden puute aiheuttaa kalliimpaa kustannusta toisaalla. Tavoitteen toteuttamisen varmistaminen aiheuttaa toimialan talousarvion toteutumiselle merkittävän riskin.

- Omavalvonnan toimeenpano**

Omavalvonta on osa kaikkien ikääntyneiden palvelussa työskentelevien päivittäistyötä. Omavalvonta perustuu ensisijaisesti oman työyksikön tarpeisiin ja niin, että myös hyvinvointialueen yleiset omavalvonnan periaatteet toteutuvat. Yksiköiden omavalvontasuunnitelmien päivittäminen on käynnissä ja on pääosin toteutunut suunnitellussa aikataulussa.

Olellaiset poikkeamat talousarvioon

Tuottojen toteuma 66,4 % ja menojen toteuma 66,6 %. Henkilöstömenot ja muiden toimintakulujen kertymän ennakkoidaan ylittävän talousarviovaraukset. Aineet tarvikkeet ja tavarat ennakkoidaan alittavan talousarviovaraukset.

IKÄÄNTYNEIDEN PALVELUT SITOVAT TAVOITTEET, 1000 €	Tot. 1-8/2024	Tilinpäätös 2024	Alkuperäinen TA2025	Muutettu TA2025	Tot. 1-8/2025	Tot. -%
Toimintatuotot	38 809	64 252	61 532	61 532	40 860	66,4
Toimintakulut	-196 486	-297 277	-305 893	-302 961	-201 692	66,6
Toimintakate	-157 676	-233 025	-244 362	-241 429	-160 832	66,6

Loppuvuoden osalta on tehty toteuma ennuste minkä pohjalta talouden ennakkoidaan toteutuvan katetasolla vähintään talousarvioraamin mukaisesti. Tulojen ja menojen ennustetaan ylittävän talousarviovaraukset. Toimialan toteuma ennusteessa on huomioitu KEVAN tasausmaksu, vaikka määrärahan siirto toimialalle tapahtuu myöhemmin.

Ikääntyneiden palvelut

25.9.2025

Tuottavuustoimenpiteiden seuranta

Asiakkaiden etuuksien ajantasaisuuden varmistamisen osalta voidaan todeta, että tulokertymä toteutuu, vaikka toimenpide ei ole toteutunut. Kela uudistamassa hoitotuki prosessia minkä takia uusi toimintamalli on sovittava siihen. Henkilöstömitoituksen vähennyksen toimeenpano asumispalveluissa aloitettiin 28.2.2025 alkaen. Henkilöstömitoituksen vähennyksen osalta arvioitiin sopeutukseksi noin 63 htv - yhteensä 2,3 miljoonaa euroa. Tavoite toteutuu kumulatiivinen kertymä 7/25 1,358 m€.

Harjulan pitkäaikaisen laitoshoidon purkaminen ei ole edennyt suunnitelman mukaan, luonnollinen poistuma on ollut arvioitua hitaampaa. Harjulan osalta ei pysytä talousarviossa. Talousarvio ylittyy Harjulan osalta n 1 m€.

Toimialan toimenpiteet talousarvion pitävyyden varmistamiseksi

Henkilöstökulut tulevat ylittymään asumispalveluissa uuden mitoituksen toimeenpanosta huolimatta. Osaselityksenä ylitykselle on epidemiakauden merkittävät sairauspoissaolot ja oppisopimuskoulutukseen liittyvä sijaistarve.

Korjaavina toimenpiteitä mitoituksen toimeenpanoa on edelleen tarkennettu -13 htv ja syksyn aikana tehdään toimenpiteitä asumisen yksikkökustannusten laskemiseksi ja käyttöasteen nostamiseksi.

Mittarit ja tavoitteet

Mittarit	Tilinpäätös 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Toteuma 1-4/2025	Toteuma 1-8/2025
Omaishoidon piirissä olevat, % yli 75 v	4,45	4,5	4,5	4,1	4,0
Perhehoidon asiakasmäärä ikääntyneissä	48	50	150	14	16
Yli 75 v. %-osuus asumisen eri palvelumuodoissa: Ympäri vuorokautinen asuminen	8,0	6,7	6,5	6,7	6,8
Yli 75 v. %-osuus asumisen eri palvelumuodoissa: Yhteisöllinen asuminen	0,0	2,0	0,5	0,2	0,2
Yli 75 v. %-osuus asumisen eri palvelumuodoissa: Laitoshoido	0,5	0,1	0,1	0,1	0,1
Säännöllisten kotihoidon peittävyys yli 75 v.(kumulatiivinen)	16,0	16,0	16,0	9,2	11,2

Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita	Toteuma 1-4 /2025	Toteuma 1-8 /2025
- Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen. - Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. - Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. - Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. - Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. - Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita. - Talous on tasapainossa.	Toteuma 1-4 2025. Työskentely strategian päivittämisen suhteen virkamiestyönä on käynnistynyt. Toimialalla huomioidaan ensimmäisen strategiakauden vajeet ennalta ehkäisevässä ja terveyttä edistävässä työskentelyssä. Startegiatyö etenee päätöksen tekoon syksyn 2025 aikana. Asiakaslähtöisyyden ja asukkaiden tarpeeseen vastaamista on edistetty asiakasraatitoiminnalla. Persutason ja ennaltaehkäisevien toimintojen vahvistaminen jatkuu. toimien riittämättömyys näkyy jonoutumisena	Toteuma 1-8 2025. Työskentely strategian päivittämisen suhteen virkamiestyönä on käynnistynyt. Toimialalla huomioidaan ensimmäisen strategiakauden vajeet ennalta ehkäisevässä ja terveyttä edistävässä työskentelyssä. Startegiatyö etenee päätöksen tekoon syksyn 2025 aikana. Asiakaslähtöisyyden ja asukkaiden tarpeeseen vastaamista on edistetty asiakasraatitoiminnalla. Persutason ja ennaltaehkäisevien toimintojen vahvistaminen jatkuu. toimien riittämättömyys näkyy jonoutumisena